

УДК 330.131.7:338.24:339

Гринів В. Б.,
vhryniv@gmail.com, ORCID ID: 0009-0004-3721-6574,
здобувач, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ІДЕНТИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В ГАЛУЗІ ТОРГІВЛІ

Анотація. Статтю присвячено вирішенню актуальної науково-прикладної проблеми ідентифікації ризиків у сфері інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів в галузі торгівлі та пошуку шляхів їх запобігання для забезпечення ефективного післявоєнного відновлення української економіки. Визначено недостатню досконалість методів інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів в галузі торгівлі для забезпечення ефективного післявоєнного відновлення економіки. З'ясовано, що це призводить до виникнення низки ризиків, зокрема (1) модель оподаткування не забезпечує дієвого стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності; (2) залишається неврегульованим питання державного страхування ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності; (3) відсутні вагомі зрушення у відбудові знищених чи пошкоджених в результаті бойових дій об'єктів інноваційної інфраструктури; (4) надто звужені критерії визначення пріоритетності для державного інвестування галузевих інновацій за напрямками, де збережено інтелектуальний потенціал і напрацьовано у довоєнні роки науково-технологічне підґрунтя інноваційного розвитку; (5) недостатньо розвинений венчурний бізнес не забезпечує сучасного рівня інвестиційної підтримки підприємницьких і галузевих інновацій; (6) зберігається організаційно-правова складність процедур трансферу інновацій, що гальмує комерціалізацію їх результатів; (7) співпраця інноваційних малих і середніх підприємств в інноваційних проєктах має низьку привабливість для інвесторів, обмежуючи поширення світового досвіду фінансування інноваційного розвитку. Показано, що попри часткову компенсацію цих ризиків внаслідок результатів регулювання державою економічних процесів кризові умови не дозволяють вважати регулюючі заходи достатніми. Запропоновано використання механізму гарантування захищеності інвесторів, а саме: запровадження макроекономічних важелів регулювання, спрямованих на необхідні темпи економічного зростання. Наступні дослідження рекомендують у напрямі аналізу складників інноваційно-інвестиційного ризику найважливіших для післявоєнної відбудови галузей економіки України.

Ключові слова: галузь торгівлі; економічні процеси; інноваційно-інвестиційне регулювання; фактори впливу; макроекономічні важелі; інноваційний розвиток.

Hryniv V. B.,
vhryniv@gmail.com, ORCID ID: 0009-0004-3721-6574,
Postgraduate, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

IDENTIFICATION OF RISKS IN THE FIELD OF INNOVATION AND INVESTMENT REGULATION OF ECONOMIC PROCESSES IN THE TRADE INDUSTRY

Abstract. The article is devoted to solving the urgent scientific and applied problem of identifying risks in the field of innovation and investment regulation of economic processes in the trade industry as well as finding ways to prevent them and ensure effective post-war recovery of the Ukrainian economy. The insufficient perfection of the methods of innovation and investment regulation of economic processes in the field of trade to ensure effective post-war recovery of the economy is determined. It is found that this leads to the emergence of a number of risks, in particular (1) the taxation model does not provide effective stimulation of innovation and investment activity; (2) the issue of state insurance of risks of innovation and investment activity remains unregulated; (3) there are no significant developments in the reconstruction of objects of innovation infrastructure destroyed or damaged as a result of hostilities; (4) the criteria for determining the priority for state investment in industry innovations in areas where intellectual potential has been preserved and the scientific and technological basis for innovative development has been developed in the pre-war years are too narrow; (5) underdeveloped venture business does not provide a modern level of investment support for entrepreneurial and industry innovations; (6) the organizational and legal complexity of innovation transfer procedures remains, which hinders the commercialization of their results; (7) cooperation of innovative small and medium-sized enterprises in innovation projects has low attractiveness for investors, limiting the spread of world experience in financing innovative development. It is shown that despite the partial compensation of these risks as a result of the

results of state regulation of economic processes, crisis conditions do not allow us to consider regulatory measures sufficient. It is proposed to use a mechanism to guarantee investor protection, namely the introduction of macroeconomic regulatory levers aimed at the necessary rates of economic growth. The following studies are recommended in the direction of analyzing the components of innovation and investment risk that are most important for the post-war reconstruction of the sectors of the Ukrainian economy.

Keywords: trade industry; economic processes; innovation and investment regulation; factors of influence; macroeconomic levers; innovative development.

JEL Classification: F17; L81; G31; H54

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-82-07>

Постановка проблеми. Запорукою результативності економічних процесів забезпечення конкурентоздатності підприємств галузі торгівлі є масштабність і стабільність інвестиційних процесів у високотехнологічне оновлення торговельних операцій. Щодо визнання і дотримання прав власності на вкладені в інноваційний розвиток кошти, інвестори покладаються на законодавчу та нормативну базу. Доведено, що незворотні витрати інвесторів через невизначеність макроекономічної та регуляторної політики гальмують пошук нових інвестиційних можливостей [11]. Стримуючим фактором для потоків іноземного капіталу під час відбудови економіки може стати і недостатня інституційна якість регулювання, включаючи корупцію та прогалини у захисті прав власності. Дослідження World Bank конкурентоспроможності глобальних інвестицій свідчать, що близько 2/3 інвесторів вважають якість інноваційно-інвестиційного регулювання “важливим” або “виключно важливим” аргументом для ухвалення інвестиційних рішень, а політична стабільність і нормативно-законодавча база є двома найважливішими факторами для рішення щодо інвестування в країни зі слабшим рівнем економічного розвитку [15]. Новітня концепція активного управління ризиком у межах Кіотської конвенції передбачає, що спрощення процедур державного регулювання і гармонізація законодавства з ЄС потребують застосування системи аналізу ризиків з максимально можливим практичним використанням інформаційних технологій [10]. Отож, попри вкрай складні умови, в яких Україні доведеться відновлювати економіку, для уряду важливо забезпечити ефективне нормативно-правове підґрунтя для зменшення ризиків та залучення інвесторів, що особливо актуалізує дослідження у напрямі ризиків інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вимірювання ризиків у сфері інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів визначається дослідниками як складне, але важливе завдання. За висновками З. Варналія, чільне місце серед ризиків українських підприємств посідають погіршення ринкових позицій в умовах євроінтеграції, зростання ресурсомісткості через зростання цін на ресурси та скорочення преференцій спрощеної системи оподаткування [2].

Аналізуючи наукові дослідження щодо економічної безпеки внутрішньої торгівлі України у період післявоєнної відбудови економіки, ми зауважили: серед науковців не існує консенсусу щодо кількості, складу та значущості складників, що визначає суттєву різницю у результатах практичного оцінювання. Так, орієнтуючись на ресурсний підхід на макrorівні, І. Дмитрієв та А. Близнюк виокремлюють ризики інформації та технологій, техніки та обладнання, прав на інтелектуальну власність [5], наближаючись до певної міри до системного підходу щодо управління ризиками. О. Кузьмін зі співавт., ґрунтуючись на ресурсно-функціональному підході, пропонують аналізувати сім функціональних складових: інтелектуально-кадрову, фінансову, техніко-технологічну, політико-правову, екологічну, інформаційну і силову [7]. Поширеною є думка про неможливість формування повного статично достовірного індикативного набору, що В. Гаркуша та Н. Єршова пояснюють особливостями діяльності підприємств, галузевою специфікою, асиметрією цілей власників бізнесу [4]. Систематизувавши моделі оцінювання ризиків на різних рівнях регулювання економічних процесів, Т. Васильців зі співавт. зазначили, що більшість методичних підходів секторально-галузевого рівня ґрунтуються на оцінці ефективності окремих підприємств як первинної ланки економічної системи [3]. Запропоноване дослідниками ітераційне визначення часткових показників та їх узагальнення для кожного складника дає можливість обчислювати інтегральний показник економічної безпеки як результату системного управління ризиками.

Слід зазначити, що концептуальне бачення дослідників різниться щодо складу часткових показників оцінювання. Офіційна методика обчислення рівня економічної безпеки України охоплює аналіз макроекономічного, фінансового, зовнішньоекономічного, інвестиційного, науково-технологічного, енергетичного, виробничого, демографічного, соціального та продовольчого складників [8]. К. Jurado et al. покладаються на окремі показники волатильності або дисперсії як проксі невизначеності, що не обов'язково може бути пов'язаною з реальним підґрунтям інвестиційних ризиків [13]. S. Baker et al. [11] і T. Hassan et al. [12] пропонують кількісно визначити політичну невизначеність регулювання на основі підрахунку

частоти відповідних ключових слів в корпоративних розкриттях інформації. С. Walter пропонує розраховувати кількісні оцінки збитків, пов'язаних із впливом ризиків та витратами на їх запобігання чи усунення наслідків [14]. Недоліком цієї методики ми вважаємо відсутність чіткого визначення індикаторів оцінювання, що у подальшому негативно вплине на формування й обґрунтування коригувальних впливів. Н. Бондарчук, натомість, пропонує комплекс індикаторів, що охоплює такі види безпеки: (1) кадрову, пов'язану зі збереженням людських ресурсів, розвитком компетенцій та запобіганням відтоку до конкурентів; (2) технологічну, пов'язану з попередженням збоїв у роботі обладнання; (3) матеріальну, від якої залежить кількісне та якісне забезпечення підприємства товарними ресурсами; (4) інституційну, що включає регулювання і контроль екологічності діяльності, дотримання бізнес-процесів, виконання контрактів тощо; (5) організаційну, в межах якої відбувається координація діяльності щодо поділу і кооперації праці; (6) інформаційну, що спрямована на протидію загрозам втручання в інформаційну систему і несе ризики крадіжки, знищення чи викривлення даних (у т.ч. специфічних - винаходів, технологічної документації, розробок інноваційних проєктів тощо); (7) продуктову, ціллю якої є збереження синхронності товаропотоків; (8) фінансову, яка передбачає точність і своєчасність грошових розрахунків і забезпечення економічних процесів; (9) інвестиційну, спрямовану на запобігання економічним втратам внаслідок проєктних неточностей і зниження ризиків реалізації інвестиційних проєктів [1].

Погоджуючись щодо важливості означених науковцями переліків індикативних параметрів, зауважимо про певну застарілість акцентування на пріоритетності макроекономічного аналізу, адже для залучення реальних інвестиційних потоків більш важливо оперувати інформацією щодо інноваційної спроможності бізнес-структур. Погоджуємося також, що запропоновані авторами підходи можуть бути корисними для відстеження наслідків ризиків для учасників внутрішнього ринку України в умовах післявоєнного відновлення економіки, однак такі інструменти не призначені для встановлення прямого зв'язку з конкретними діями державних регуляторів економічних процесів. Разом з тим, міра регуляторного управління інвестиційним ризиком завжди впливає з вибору політики інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктом регулювання.

Постановка завдання. Цілі статті полягають у вирішенні важливого для ефективного післявоєнного відновлення української економіки питання, а саме: ідентифікації ризиків у сфері інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів в галузі торгівлі та пошуку шляхів їх запобігання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Неокласична теорія ризику передбачає, що за умов невизначеності інвестор має керуватися критеріями очікуваного прибутку з прийнятними коливаннями, пов'язуючи з ними надійність капіталовкладень. Розуміння сутності ризику найкраще розкрити через його функції: інноваційна може розглядатись як стимулятор пошуку нестандартного вирішення завдання, адаптаційна забезпечує активний управлінський вплив на зменшення стохастичності подій, захисна дозволяє розробляти захисні заходи з врахуванням ймовірності похибок. Ознаки ризиків проявляються також у функціональних складниках інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. Тому найважливішими завданнями інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів є виявлення загроз, оцінювання динаміки їх нагромадження та розробка заходів можливого впливу. Для виявлення можливих загроз зазвичай оцінюють економічну складову розвитку підприємств, адже найчастіше загрози виявляються у мотиваційних інтересах впровадження інновацій. Отож, основною ціллю інноваційно-інвестиційного регулювання є запобігання ризикам в економічному чи людському (інтелектуальному) середовищі, керованому фінансовими установами, функціонування яких також наражається на системні чи випадкові ризики.

Зважаючи на високий ступінь невизначеності ризикованості кожного зі складників інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів (рис. 1), вважаємо корисним до їх оцінки застосовувати форсайт-підходи, оскільки саме вони здатні забезпечити високу якість комплексного аналізу з врахуванням як експертних оцінок галузевого розвитку, так і поєднаного і взаємообумовлювального впливу факторів зміни суспільно-політичного, соціально-економічного і технологічного тла інноваційної перебудови процесів державного регулювання економіки.

Рис. 1. Модель інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів

Джерело: систематизував автор

Таблиця 1

Показники інвестиційного ризику галузі торгівлі

Критерії	Показники	Рівень ризику
Динаміка економічного зростання галузі при переході до інноваційного розвитку	1. Частка валових інвестицій галузі до ВВП	Галузевий, макроекономічний
	2. Співвідношення темпів зростання інвестицій галузі і ВВП	
	3. Рівень оновлення основного капіталу галузі	
	4. Співвідношення припливу міжнародних інвестицій до ВВП	
Стратегічні пріоритети економічного зростання галузі та баланс ринку	1. Галузеві пріоритети інвестування в наукоємні технології	Галузевий
	2. Регіональні пріоритети інвестування	
	3. Міжгалузеві пріоритети розвитку	Галузевий, макроекономічний
	4. Рівень транснаціоналізації галузі	
Пріоритети рентабельності торгівлі	1. Окупність і прибутковість інвестиційних проєктів	Мікроекономічний
	2. Внесок галузі у зростання ВВП та ефективність бюджету	Галузевий
	3. Конкурентоспроможність галузі	Галузевий, мікроекономічний
	4. Рівень інтернаціоналізації галузі	

Джерело: сформував автор

Використання інструментів форсайту для оцінювання інвестиційних ризиків регуляторного впливу дозволяє отримати доволі точні прогностичні оцінки, сприяючи своєчасному реагуванню регуляторів для розробки і втілення коригуючих впливів. Критеріями узагальнення показників інвестиційного ризику для галузі торгівлі можуть бути економічна результативність діяльності торговельних підприємств, динаміка обсягів продажів, інвестиційно-інноваційний потенціал, рівень життя населення, екологічні проблеми, конкурентоспроможність галузі (табл. 1).

Оскільки в основу ризик-менеджменту покладаються потоки невизначеності, саме активізація інформаційного забезпечення є дієвим інструментом розширення альтернатив щодо інвестиційних рішень. Теорія екзогенного зростання не надає пояснення феномену зростання інвестиційних ризиків при впровадженні інновацій, тому надзвичайно важливо правильно визначити ризики зменшення інвестицій в інноваційний розвиток (табл. 2).

Таблиця 2

Основні види ризиків розвитку інвестиційного потенціалу підприємств галузі торгівлі

Види ризиків	Форма прояву
Зниження результативності операційної діяльності	Погіршення фінансових результатів, зменшення рентабельності, недостатність кадрового забезпечення
Недостатність фінансових ресурсів для розвитку	Брак інвестиційних ресурсів для інновацій в торгівлі, несвоєчасне надходження інвестицій
Погіршення фінансової стійкості і ліквідності	Недосконалість структури інвестованого капіталу, зниження рівня ліквідності оборотних активів
Скорочення життєвого циклу підприємства	Необхідність систематичних інновацій
Помилки в процесі розробки інноваційних проєктів	Погрішності планування через брак інформації чи неправильну оцінку потенціалу
Недостатність платоспроможного попиту	Помилки прогнозування обсягу реалізації продукції
Неефективне запровадження інновацій	Брак матеріальних та нематеріальних ресурсів для інноваційної діяльності
Зростання кількості збиткових підприємств	Вилучення заморожених інвестованих коштів із обігу
Недієвість механізмів фінансової підтримки	Високі кредитні ставки, складність отримання позики, низька доступність зовнішнього інвестування
Збільшення адміністративних бар'єрів	Бюрократичні процедури щодо ліцензування, сертифікації, систем контролю і дозвільної практики
Надмірне втручання органів регулювання в діяльність	Незаплановані перевірки, обтяжлива система звітності, прояви корупції

Джерело: систематизував автор

Ідентифікація ризиків у сфері інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів має враховувати особливості законодавства, які можуть вплинути на очікувану прибутковість інвестицій. З огляду на те, що джерела такого ризику можуть бути неоднорідними і навіть зумовлювати виникнення нових ризиків, аналіз має охоплювати можливість обмеження інвестиційного потенціалу урядовими заходами. Відповідно, сутність такого аналізу зводиться до аналітичного оцінювання прозорості щодо змісту та процесів прийняття нормативних актів, які стосуються інвесторів, рівня правового захисту інвесторів та їх доступу до судочинства.

Оцінювання цих складників ризику спрямоване на покращання сприйманого й фактичного рівнів ризику, адже прозорість зменшує простір для дискреційної поведінки регулятора і, відповідно, зменшує ризики для інвесторів, оскільки їх операційні витрати стають більш передбачуваними. Захист прав де-юре забезпечує інвесторам гарантії від несподіваного втручання, а ефективні механізми відшкодування втрат можуть сприяти мінімізації фактичних витрат. Отож, такий аналіз здатен санкціонувати регуляторну поведінку і визначити достовірність правових гарантій.

Одним із методичних підходів до оцінки рівня ризиків на мікроекономічному і галузевому рівнях є ресурсний, який за своєю сутністю є описово-аналітичним методом визначення ефективності виробничих витрат і капіталовкладень. Відповідно до засад інвестиційного аналізу підхід містить оцінку співвідношення рівня затрат інноваційно-інвестиційної діяльності та корисного ефекту

нівелювання впливу ризиків [3]. Застосувавши цей підхід, оцінимо рівень фінансових ризиків регулювання економічних процесів в Україні у довоєнний період, проаналізувавши агреговані значення 6 запропонованих метрик (A_S) за алгоритмом адитивної згортки з урахуванням ваги та напряму впливу досліджуваних індикаторів:

$$A_S = \frac{1}{m_s} \sum_{j=1}^{m_s} W_j \cdot X_j,$$

де m_i – кількість індикаторів за обраною метрикою; W_j – ваговий коефіцієнт індикатора для розрахунку метрики [8]; X_j – розраховане значення j -го індикатора за обраною метрикою.

Результати аналізу структурної динаміки фінансових ризиків регулювання економічних процесів (рис. 2) вказують на доцільність їх врахування для забезпечення економічної безпеки внутрішньої торгівлі України у період післявоєнної відбудови економіки. Недоліком ресурсного підходу є його виключна зосередженість на фінансових і соціальних ресурсах економічної безпеки внутрішньої торгівлі. Водночас практична значимість такого аналізу визначається можливістю вчасного розпізнання і запобігання загрозам всім видів корпоративних ресурсів.

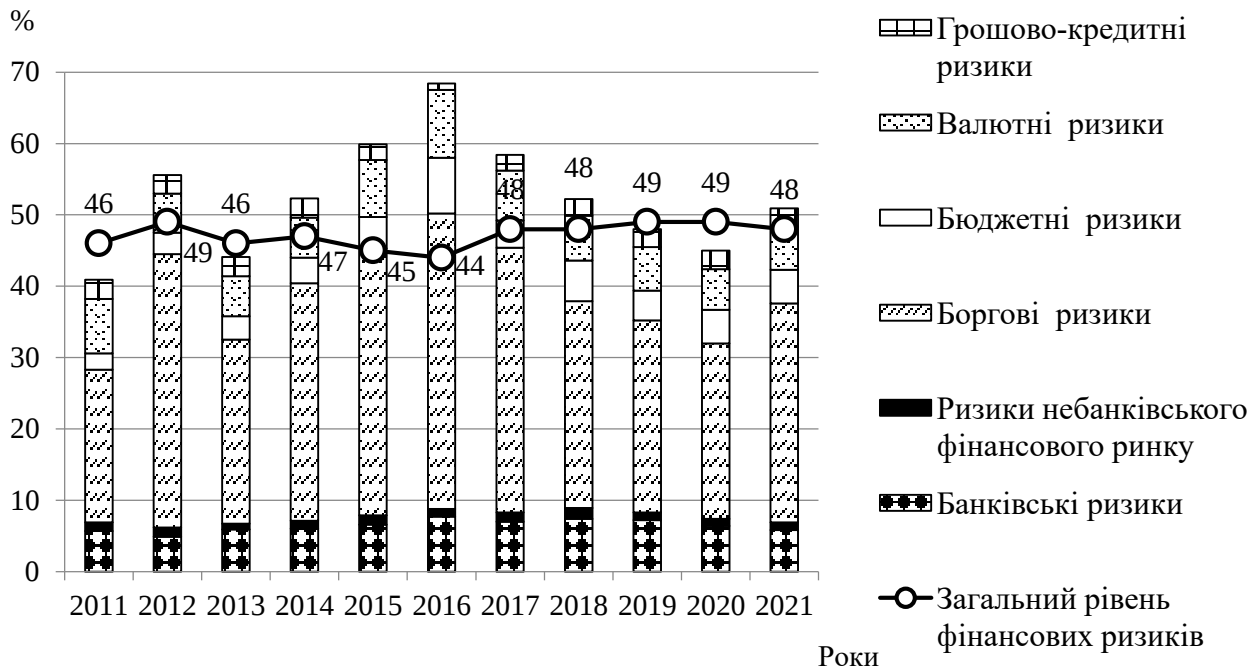

Рис. 2. Декомпозиція фінансового складника у визначенні інтегрального показника рівня ризиків регулювання економічних процесів України

Джерело: розрахунки і побудова автора за [8;9]

Системний аналіз ризиків передбачає їх розгляд як сукупності структурних складників, визначальними з яких є виробничий, кадровий, організаційний, науково-технічний, інтелектуальний, інвестиційний та фінансовий. Методика оцінювання полягає у визначенні інтегральної оцінки з врахуванням значущості та кількісного виміру кожного складника. Водночас беззаперечною перевагою системного підходу є можливість автоматизації аналітичного інструментарію для управління безпековою діяльністю підприємства. Зокрема, при ухваленні інвестиційних рішень він дозволяє з високою ймовірністю оцінити чинники та джерела загроз для адаптивного прогнозування та мінімізації ризиків. На практиці найчастіше використовують комбінації цих підходів.

Відсутність чітких рекомендацій щодо попередження ризиків зумовлює необхідність розробки механізмів реалізації відповідних стратегічних цілей. У галузі торгівлі, натомість, довгострокове стратегічне управління практично не використовується, прогнозування і планування інноваційно-інвестиційної діяльності в торгових підприємствах обмежується, як правило, періодом 1–2 роки, хоча досягнення мети подолання кризи зазвичай потребує максимально конкретизованих стратегій на 3–5 років. Вважаємо, що виявлення і систематизація ризиків для подальшого проектування заходів для їх нівелювання необхідні як обов'язкова умова покращення інвестиційного клімату України у період відновлення економіки.

Ще однією притаманною українській галузі торгівлі проблемою є суттєва розбіжність інноваційно-інвестиційного потенціалу і умов залучення зовнішніх інвестицій для підприємств великого,

середнього, малого та мікробізнесу. Недооцінка органами регулювання ролі малого бізнесу призводить до зворотного негативного ставлення цих підприємств до органів регулювання економічної діяльності [6]. Причинами виникнення ризиків інвестиційно-інноваційного характеру для малих і середніх підприємств торгівлі є також збільшення рівня бідності населення і обмеженість доступу до інвестиційних ринків через неможливість достовірного визначення ринкової вартості цих підприємств. Водночас можливість диверсифікувати власні інвестиції зазвичай обмежені низьким рівнем рентабельності та ліквідності, що зменшує їх платоспроможність і унеможливорює страхування ризиків.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. В умовах відновлення економіки методи інноваційно-інвестиційного регулювання економічних процесів в галузі торгівлі є недостатньо досконалими, спричиняючи низку ризиків:

- 1) модель оподаткування не забезпечує дієвого стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності;
- 2) залишається неврегульованим питання державного страхування ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності;
- 3) відсутні вагомі зрушення у відбудові знищених чи пошкоджених в результаті бойових дій об'єктів інноваційної інфраструктури;
- 4) надто звужені критерії визначення пріоритетності для державного інвестування галузевих інновацій за напрямками, де збережено інтелектуальний потенціал і напрацьовано у довоєнні роки науково-технологічне підґрунтя інноваційного розвитку;

5) недостатньо розвинений венчурний бізнес не забезпечує сучасного рівня інвестиційної підтримки підприємницьких і галузевих інновацій;

6) зберігається організаційно-правова складність процедур трансферу інновацій, що гальмує комерціалізацію їх результатів;

7) співпраця інноваційних малих і середніх підприємств в інноваційних проєктах має низьку привабливість для інвесторів, обмежуючи поширення світового досвіду фінансування інноваційно-го розвитку.

Попри часткову компенсацію вказаних ризиків державою, кризові умови провадження економічних процесів не дозволяють вважати регулюючі заходи достатніми. Найсуттєвішим механізмом гарантування захищеності інвесторів є макроекономічні важелі регулювання, які поєднують позиції підприємств та розвиток національного господарства, спрямований на подолання певних загроз і досягнення критеріального рівня основних соціально-економічних показників, зумовленого необхідними темпами економічного зростання.

Наступні дослідження рекомендуються у напрямі аналізу складників інноваційно-інвестиційного ризику найважливіших для післявоєнної відбудови галузей економіки України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарчук Н. В. Інвестиції та економічна безпека підприємства. *Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки*. 2020. Вип. 1(16). С. 94-101. <https://doi.org/10.15330/apred.1.16.94-101>.
2. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. Київ : Знання, 2008. 302 с.
3. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Куницька-Іляш М. В., Наконечна Н. В. Економічна безпека суб'єктів господарювання та держави: аспект гарантування фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей національної економіки України. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2023. Вип. 37. С. 22-30.
4. Гаркуша В., Єршова Н. Систематизація наукових поглядів щодо сутності поняття “економічна безпека підприємства”. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28.
5. Дмитрієв І. А., Близнюк А. О. Визначення переліку складових економічної безпеки підприємства. *Економіка, менеджмент, підприємництво*. 2011. № 23. С. 220-225.
6. Жаліло Я. А. Особливості реалізації економічної політики держави в умовах сучасних тенденцій суспільного розвитку. *Економічна теорія*. 2016. № 1. С. 39-52.
7. Кузьмін О. Є., Юринець О. В., Ємельянов О. Ю. Розвиток інвестиційної привабливості підприємств в умовах антикризового управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 5-12. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.10.5>.
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013.

Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.

9. Рівень економічної безпеки. Відповідь Міністерства економіки України на публічний запит 3032-05/46726-09 від 23.09.2022. *Доступ до правди*. URL:

<https://dostup.pravda.com.ua/request/92747/response/340797/attach/3/0%2020.09.22.pdf=1>.

10. Туржанський В., Неліпович О. Європейські орієнтири розвитку системи управління митними ризиками в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 206-213. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-29>.

11. Baker S. R., Bloom N., Davis S. J. Measuring Economic Policy Uncertainty. *Quarterly Journal of Economics*. 2016. Vol. 131(4). P. 1593-636.

12. Hassan T. A., Hollander S., van Lent L., Tahoun A. Firm-Level Political Risk: Measurement and Effects. *Quarterly Journal of Economics*. 2019. Vol. 134 (4). P. 2135-2202.

13. Jurado K., Ludvigson S. C., Serena N. Measuring Uncertainty. *American Economic Review*. 2015. Vol. 105(3). P. 1177-1216.

14. Walter C. Sustainable financial risk modelling fitting the SDGs: Some reflections. *Sustainability*. 2020. Vol. 12(18). P. 7789. <https://doi.org/10.3390/su12187789>.

15. World Bank. Global Investment Competitiveness Report 2017/2018: Foreign Investor Perspectives and Policy Implications. Washington, DC: World Bank. 2018.

REFERENCES

1. Bondarchuk, N. V. (2020), Investytsii ta ekonomichna bezpeka pidpriemstva, *Aktualni problemy rozvytku rehionalnoi ekonomiky*, vyp. 1(16), s. 94-101. <https://doi.org/10.15330/apred.1.16.94-101>.
2. Varnalii, Z. S. (2008), Male pidpriemnytstvo: osnovy teorii i praktyky, Znannia, Kyiv, 302 s.
3. Vasylytsiv, T. H. Lupak, R. L. Kunytska-Iliash, M. V. and Nakonechna, N. V. (2023), Ekonomichna bezpeka subiektiv hospodariuvannia ta derzhavy: aspekt harantuvannia finansovo-ekonomichnoi bezpeky priorytetnykh haluzei natsionalnoi ekonomiky Ukraïny, *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*, vyp. 37, s. 22-30.
4. Harkusha V. and Yershova N. (2021), Systematyzatsiia naukovykh pohliadiv shchodo sutnosti poniattia “ekonomichna bezpeka pidpriemstva”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vyp. 28.
5. Dmytriiev, I. A. and Blyzniuk, A. O. (2011), Vyznachennia pereliku skladovykh ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva, *Ekonomika, menedzhment, pidpriemnytstvo*, no. 23, s. 220-225.
6. Zhalilo, Ya. A. (2016), Osoblyvosti realizatsii ekonomichnoi polityky derzhavy v umovakh suchasnykh tendentsii suspilnoho rozvytku, *Ekonomichna teoriia*, no. 1, s. 39-52.
7. Kuzmin, O. Ye. Yurynets, O. V. and Yemelianov, O. Yu. (2021), Rozvytok investytsiinoi

pryvablyvosti pidpriemstv v umovakh antykryzovoho upravlinnia, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 10, s. 5-12. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.10.5>.

8. Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukraïny: Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukraïny no. 1277 vid 29.10.2013, *Zakonodavstvo Ukraïny, Verkhovna Rada Ukraïny*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.

9. Riven ekonomichnoi bezpeky. Vidpovid Ministerstva ekonomiky Ukraïny na publichnyi zapyt 3032-05/46726-09 vid 23.09.2022, *Dostup do pravdy*, available at: <https://dostup.pravda.com.ua/request/92747/response/340797/attach/3/0%2020.09.22.pdf=1>.

10. Turzhanskyi V. and Nelipovych O. (2024), Yevropeiski oriientyry rozvytku systemy upravlinnia mytnymy ryzykamy v Ukraïni, *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 1(48), s. 206-213. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-29>.

11. Baker, S. R. Bloom N. and Davis, S. J. (2016), Measuring Economic Policy Uncertainty, *Quarterly Journal of Economics*, vol. 131(4), pp. 1593-636.

12. Hassan, T. A., Hollander S., van Lent L. and Tahoun A. (2019), Firm-Level Political Risk: Measurement and Effects, *Quarterly Journal of Economics*, vol. 134(4), pp. 2135-2202.

13. Jurado K., Ludvigson, S. C. and Serena N. (2015), Measuring Uncertainty, *American Economic Review*, vol. 105(3), pp. 1177-1216.

14. Walter C. (2020), Sustainable financial risk modelling fitting the SDGs: Some reflections, *Sustainability*, vol. 12(18), p. 7789. <https://doi.org/10.3390/su12187789>.

15. World Bank (2018), Global Investment Competitiveness Report 2017/2018: Foreign Investor Perspectives and Policy Implications, World Bank, Washington, DC.

Стаття надійшла до редакції 06 квітня 2025 року